

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่ส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง

ความรับผิดชอบ

ความหมายของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ ตรงกับคำศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า Responsibility อันเนื่องจากศัพท์ 2 คำ คือ Response กับ Ability (สุโท เจริญสุข .2528:45) ทั้งนี้ผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ อย่างสอดคล้องกันว่า หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลซึ่งแสดงออกโดยมีความสนใจ เอาใจใส่ ตั้งใจ จริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายด้วยความพากเพียร พยายาม อดทนต่ออุปสรรคใดๆ ที่ขัดข้อง มีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ขวัญฤดี ขำช่อนสัจย์ . 2542: 21 และ อมรรวรรณ แก้วผ่อง . 2542 :65) รวมถึงให้ความสำคัญที่จะกระทำตามสิ่งที่ตนเอง ได้ เคยพูดหรือให้คำมั่นสัญญาไว้ (อนุวัติ คุณแก้ว .2538: 51) อีกทั้งมีความซื่อสัตย์ เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ และมีวินัยในตนเอง (ยินดี ตรีศักดิ์หิรัญ .2542:40) ยอมรับผลกระทำของตนด้วยความเต็มใจ โดยรับทั้งความผิดและความชอบจากการกระทำนั้นๆ (ปรียา ชัยนิยม . 2542:9) ถึงแม้ว่าผลที่ปรากฏ ออกมาจะประสบความสำเร็จล้มเหลว ก็ยอมรับผลนั้นด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งมุ่งมั่นพยายามที่จะแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น (นิคม ชนะไพฑูรณย์ . 2535 : 17 และ สุทธิพงษ์ บุญผดุง.2541: 22) ทั้งนี้ความ รับผิดชอบจะเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม จรรยา และตามกฎเกณฑ์ของสังคม แม้ว่าจะไม่มีการใช้อำนาจในการบังคับควบคุมก็ตาม (ลักษณ์า สะแกคุ้ม . 2543:34)

ประเภทของความรับผิดชอบ

กระทรวงศึกษาธิการ (อมรรวรรณ แก้วผ่อง 2542: 65-67; อ้างอิงจากกระทรวงศึกษาธิการ . 2524 : 22-23) พิจิตรา พงษ์จินดากร (รุ่งทิวา กันหาทิพย์ .2543 : 141-146 ; อ้างอิงจาก พิจิตรา พงษ์ จินดา .2525: 141-146) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบตามลักษณะความหมายไว้อย่างสอดคล้อง ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม

ซึ่งแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ฐานะและบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งจะต้องดำรงตนอยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ โดยที่บุคคลควรจะวิเคราะห์และแยกแยะว่าสิ่งใดถูกหรือผิด เหมาะสมหรือไม่ และมีความสามารถที่จะเลือกตัดสินใจในการเป็นที่ยอมรับของสังคม ความรับผิดชอบต่อตนเองแบ่งได้เป็น
  - 1.1 ความรับผิดชอบต่อในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง คือ สามารถเอาใจใส่และระมัดระวังสุขภาพอนามัยของตนเอง ให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ
  - 1.2 ความรับผิดชอบต่อในการหาเครื่องอุปโภคบริโภค คือ สามารถจัดหาและดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้เหมาะสม
  - 1.3 ความรับผิดชอบต่อในด้านสติปัญญาและความสามารถ คือ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนใฝ่หาความรู้ต่างๆ การฝึกฝนตนเองในด้านประสบการณ์ต่างๆ
  - 1.4 ความรับผิดชอบต่อในด้านความประพฤติ คือ รู้จักประพฤติให้เหมาะสม เป็นผู้มีระเบียบวินัย ดำรงตนให้อยู่ในคุณธรรม จริยธรรม
  - 1.5 ความรับผิดชอบต่อในด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ รู้จักที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม
  - 1.6 ความรับผิดชอบต่อในด้านเศรษฐกิจส่วนตัว คือ รู้จักวางแผนและประมาณการใช้จ่ายของตน โดยยึดหลักการประหยัดและอดออม
  - 1.7 ความรับผิดชอบต่อเรื่องการทำงาน คือ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำกิจใดก็ต้องทำให้เรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด
  - 1.8 ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน คือ ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งผลดีหรือ ในด้านที่เกิดผลเสียหาย
- 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระและหน้าที่ของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก ด้วยเหตุที่บุคคลทุกคนเป็นส่วนประกอบของสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมขนาดเล็ก จนถึงสังคมขนาดใหญ่ได้แก่ ครอบครัว ชั้นเรียน สถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติตามลำดับ ดังนั้นการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมต้องส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ไม่มากก็น้อย เมื่อบุคคลทุกคนมีภาระหน้าที่ที่จะเกี่ยวพันกับสวัสดิภาพของสังคม ที่ตนดำรงอยู่บุคคลจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบต้องปฏิบัติต่อสังคม 5 ประการดังนี้

- 2.1 ความรับผิดชอบต่อบิดามารดาและครอบครัว ได้แก่ ให้ความเคารพและเชื่อฟัง ช่วยเหลือการทำงานให้เต็มความสามารถในแต่ละโอกาสอันสมควร ประพฤติตนเป็นคนดี ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว และช่วยกันรักษา และเชิดชูชื่อเสียงวงศ์ตระกูล
- 2.2 ความรับผิดชอบต่อน้อง ใดแก่ การให้ความรักแก่เพื่อนเปรียบเสมือนพี่น้องของตน ตักเตือนเมื่อเพื่อนกระทำความผิดคอยแนะนำให้เพื่อนกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ช่วยเพื่อนอย่างเหมาะสมและถูกต้อง ไม่เอาใจเอาเปรียบ ให้อภัยในกรณีที่เกิดความผิดพลาดหรือบาดหมางกัน ใช้ถ้อยคำสุภาพต่อกันด้วยความอ่อนโยน
- 2.3 ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ครู อาจารย์ ได้แก่ การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่หนีเรียน เคารพและเชื่อฟังครู อาจารย์ ช่วยเหลือกิจกรรมงานของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด รักษาความสะอาด ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษา รักษาและสร้างชื่อเสียงเกียรติยศของสถานศึกษา
- 2.4 ความรับผิดชอบต่อชุมชน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชน ได้แก่ เคารพ และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือภายในชุมชนของตน ช่วยรักษาสาธารณสมบัติ และให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ไม่ละเลยต่อพลเมืองดี
- 2.5 ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ ได้แก่ ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ของสังคมรักษาสาธารณสมบัติของชาติ ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของชาติ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักษาความสามัคคีของคนในชาติ ดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทย

ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติที่ดีอย่างหนึ่ง ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนไทย นอกจากความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร มีมานะอดทน และความเสียสละอันเป็นคุณลักษณะของพลเมืองดี (จันทรา พวงยอด :2543: 15; อ้างอิง จาก กรมศาสนา 2525: ไม่ปรากฏหน้า) ซึ่งเป็นลักษณะนิสัย และการกระทำที่สอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ข้อบังคับของกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ของศาสนา อีกทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนร่วมมากกว่าการฉวยโอกาสเพื่อตนเอง ความรับผิดชอบจะเป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ มีความเคารพสิทธิของผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในสังคมสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข (สุคนธ์ เจียรกลาง . 2535 : 28) หากสมาชิกทุกคนในสังคมเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ปัญหาความวุ่นวายต่างๆ ที่สังคมกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน คงไม่เกิดขึ้นดังที่สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวไว้ว่า สังคมจะขาดความสงบสุขเนื่องจากมีบุคคลส่วนหนึ่งของสังคม เป็นผู้ที่ขาด

คุณลักษณะของความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความพยายามที่จะพึ่งพาตนเอง และลดความต้องการที่จะพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยลง

ความเชื่อมั่นในตนเอง

ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเอง หรือ Self – Confidence หมายถึง มีความมั่นใจในตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถของตน (Hornby 1968 :901; Peter 1976 :634) ซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลซึ่งจะแสดงออกให้เห็น โดยการพูด หรือการกระทำใดๆ อันเป็นการบ่งบอกถึงความมั่นใจ หรือกล้าที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ หรือการกระทำใดๆ ให้สำเร็จดังที่ตั้งใจไว้ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคเกิดขึ้น (กิตติณา พลสวัสดิ์ 2539 : 9 ; วนิตา ป้อมสุวรรณ 2542 : 24) โดยบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความแน่ใจและไม่สงสัยหรือลังเลในความสามารถของตนเองแต่จะมีความเชื่อมั่นว่าการกระทำหรือการตัดสินใจของตนเองเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ สมเหตุสมผล โดยการที่จะประสบผลสำเร็จได้ตามที่ตั้งใจไว้นั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจาก ความสามารถ ทักษะหรือการกระทำของตนเอง (กรรณิกา สิวลิพันธ์ 2543 : 37) ซึ่งได้รับการสั่งสมมาแต่วัยเด็ก และบุคคลที่มีวินัยในตนเอง จะมีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถกระทำการใดๆอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีทิศทางที่แน่นอน ไม่แสดงอาการเฉยเมยต่อสภาวะการณ์ต่างๆ ในสังคมของตนเอง แต่จะเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้อง (อรวรรณ พานิชปฐมพงษ์ 2542 : 22)

ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะที่ควรสร้างหรือปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เพราะจะช่วยทำให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและยืดหยุ่นต่อผู้กับอุปสรรคต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (จันทรเพ็ญ ภูโสภา 2544 : 38) ตลอดจนช่วยส่งเสริมให้การทำงานของบุคคลมีประสิทธิภาพและ ทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข แต่ในขณะเดียวกัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็มีทั้งคุณและโทษ เพราะฉะนั้น จึงควรมีความเชื่อมั่นมนตนเองในทางที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น อีกทั้งความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ (พรณี บุปผาวาสน์ 2544 : 30 – 31) โดยเฉพาะกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการกระทำต่างๆ ยิ่งประสบความสำเร็จมากเท่าใด ก็ย่อมจะส่งผลให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน และมีอิทธิพลต่อการต่อการควบคุมตนเองและวินัยในตนเอง โดยเฉพาะบุคคลที่มีความเชื่อมั่นจากภายนอกซึ่งต้องอาศัยแรงเสริม จึงจะแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น (อรวรรณ พานิชปฐมพงษ์ 2542 : 22 –23)

ความเป็นผู้นำ

ความหมายของความเป็นผู้นำ

ความเป็นผู้นำ มีการใช้ในรูปแบบอื่นๆ อาทิ การเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำประมุขศิลป์ ซึ่งทั้งหมดทุกคำดังกล่าวมานี้ ตรงกับคำว่า Leadership โดยมีผู้ให้ความหมายของความเป็นผู้นำไว้อย่างสอดคล้องกัน ดังนี้ (สายพิณ ประสูวรรณ์ 2538 : 8-9) กิติ ตายัคคานนท์ (พรเพ็ญ ชัยมงคล 2537: 24 ; อ้างอิงจาก กิติ ตายัคคานนท์ 2532 : 12) และ Corsini (1999: 546) ได้กล่าวว่า ความเป็นผู้นำเป็นศิลป์ หรือความสามารถของบุคคลคนหนึ่งที่จะชักจูงหรือใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาในการแก้ปัญหาที่ประสออยู่หรือร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่มด้วยการร่วมใจกัน เพื่อให้ดำเนินไปจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ทุกคน แต่ทั้งนี้จะแตกต่างกันไปบ้าง เช่นบางคนมีความเป็นผู้นำมากบางคนมีความเป็นผู้นำน้อย ซึ่งจะขึ้นอยู่กับการศึกษาและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล(ไพรัตน์ ไหล่ไผ่ทอง.2539:51)หรืออาจกล่าวได้ว่า การที่ผู้นำจะมีภาวะการเป็นผู้นำในลักษณะใดนั้นจะขึ้นอยู่กับตัวแปรหลายประการ อาทิเช่นบุคลิกภาพของผู้นำ ทักษะคิด และบุคลิกภาพของสมาชิกหรือลักษณะการทำงาน(Warren,1934:150และ สุกัญญา วรรณบุตร.2543:9) ทั้งนี้ผู้นำที่ดีต้องมีลักษณะดังนี้ มีคุณลักษณะทางกายภาพ และทางสังคมที่ดี มีสติปัญญา และบุคลิกภาพที่ดี คือ มีความกระตือรือร้น มีความอดทน มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ตรงต่อเวลา มีความยุติธรรม(ณะคากุล ปิ่นลาขนาค.2544:21)

ประเภทของผู้นำ

พฤติกรรมของผู้นำเป็นเครื่องบ่งชี้แบบและความสำเร็จของความเป็นผู้นำสามารถแบ่งพฤติกรรมของผู้นำออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. ผู้นำแบบอัตนิยม ผู้นำแบบนี้บางครั้งเรียกว่า แบบอัตตาธิปไตย หรือ แบบเผด็จการ(Autocraticstyle) เป็นผู้นำประเภทที่ถือเอาอำนาจตนเป็นใหญ่ มีลักษณะดึงตัวและเชื่อมั่นในตนเองมาก ไม่ค่อยรับฟังผู้อื่น หรือให้เกียรติผู้อื่น ผู้นำในรูปแบบนี้ มักเน้นที่สมรรถภาพของงาน และไม่เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายหรือปรึกษาหารือกันในกลุ่ม

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย(Democratic Style)ผู้นำในรูปแบบนี้เป็นแบบอย่างที่ดีที่สุดในและอำนวยความสะดวกมากที่สุด ถือเอาความคิดของกลุ่มเหนือกว่าตนเอง การบริหารงานจะทำในนามกลุ่ม โดยยึดเอาสมาชิกในกลุ่มมาร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความเชื่อว่าการเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้ความคิดเห็นของกลุ่มกว้างขวางขึ้น

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez – Faire Style) เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบน้อย มีการใช้อำนาจควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย เพราะไม่รู้จักใช้สิทธิความเป็นผู้นำของตนให้เกิดประโยชน์ ไม่สามารถควบคุมสมาชิกหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

คุณลักษณะของความเป็นผู้นำ

การเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการสร้างความสำเร็จให้แก่กลุ่มจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพที่ดี จะต้องมียุทธศาสตร์นี้ เป็นผู้มีเหตุผล ใจกว้าง เปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ความเป็นตัวของตัวเองในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น แสดงความสนใจและให้กำลังใจผู้อื่นเพราะการเป็นผู้นำที่ดีนั้นเป็นการสร้างศรัทธาและความเลื่อมใสให้แก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป และยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะนำองค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ ไปสู่จุดมุ่งหมายและความเจริญก้าวหน้า ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สุขวสา จันทรอินทร์ 2542 : 49)

ความอดทน

ความหมายของความอดทน

ความอดทนหรือ Tolerance ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ว่า คือ ความทนทานของร่างกายและจิตใจในการทำงานทุกอย่างด้วยความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญาควบคุมตนเองให้อยู่ในอำนาจของเหตุผล ไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์ หรือถ้อยคำที่ทำให้เจ็บแค้น (จามรี ศิริภัทร 2539 : 14) ที่ว่าความอดทน คือ การทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคสามารถควบคุมการกระทำของตนให้อยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับโดยใช้สติปัญญาควบคุมไปด้วย (จันทรดี ถนอมคล้าย 2539 : 12) ส่วน ขนิษฐา สาริผล (2537 : 11) และ อรรวรรณ พานิชปฐมพงษ์ (2542 : 23) ได้กล่าวถึงความหมายของความอดทนไว้ว่า เป็นความเข้มแข็ง ความหนักแน่น ของจิตใจในการควบคุมอารมณ์ร่างกาย ให้สามารถยืนหยัดต่อสู้กับการกระทบกระทั่งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ โดยสามารถวัดได้จากความสามารถที่จะยืนหยัดต่อความเจ็บปวด ความเมื่อยล้า ความยากลำบากและคำวิจารณ์ต่างๆ โดยไม่แสดงอาการหวั่นไหวใดๆ จากความหมายของความอดทน ที่ได้กล่าวมานั้นสามารถที่จะแบ่งความหมายได้เป็น 2 ส่วน ดังที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 6) ได้ให้รายละเอียดว่า 1. ความอดทนที่มีต่องานที่ทำ หมายถึง ทำงานหนึ่งๆ อย่างต่อเนื่องหรือเป็นเวลานานโดยไม่เบื่อหน่าย ไม่ท้อถอย ไม่ขอให้คนอื่นช่วยเหลือหากยังอยู่ในสภาพที่ตนเองยังพอทำงานได้ โดย

เน้นหนักไปในแนวทางของความอดทนที่ต้องเข้มแข็งทางกายเป็นหลัก และ 2. ความอดทนทางจิตหรือ อารมณ์ที่มีต่องานที่ทำ ซึ่งเกิดจากการใช้ถ้อยคำทางลบของบุคคลอื่น

ประเภทของความอดทน

ความอดทนแบ่งตามเหตุที่มากระทำได้ ซึ่งสามารถแบ่งความอดทนได้ 4 ประเภท และแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (พระสมชาย ฐานจฺฐา โธ 2543 : 244-245 ; ชยภณ นุกุลกิจ 2543 : 20-21 และ สมสุดา ผู้พัฒนา.2543:4)

1. ความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ (The Tolerance on the Hardship) เป็นการอดทนที่มีความยากลำบาก ความเหน็ดเหนื่อย ไม่เกรงกลัวต่อความทารุณของสภาพธรรมชาติหรือแม้แต่ความหิว ความกระหาย เพราะการประกอบกิจใด ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความอดทน ความเพียรพยายามมาก บ้างน้อยบ้าง ตามความยากหรือง่ายของกิจนั้น ๆ โดยความอดทนจะเป็นหนทางที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จ ตามความมุ่งหมาย หรือแม้แต่การดำเนินชีวิตที่ต้องอาศัยความอดทนต่อการตรากตรำเป็นพื้นฐานที่สำคัญ หากไม่ยอมตรากตรำแล้วก็จะไม่มีทางประสบผลสำเร็จเลย

2. ความอดทนต่อทุกข์เวทนา (The Tolerance on the Suffering) เป็นการอดทนต่อความทุกข์ทรมานซึ่งเกิดจากความไม่สบายกายไม่ว่าจะเป็นโรคภัยไข้เจ็บของร่างกาย อันเนื่องมาจากการประสบอุบัติเหตุ ผู้ที่มีความอดทนจะใช้ปัญญาในการพิจารณาว่าการร้องครวญครางจะทำให้ความเจ็บปวดน้อยลงไปหรือไม่ หากแต่ยิ่งจะก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้คนรอบข้าง ซึ่งจะก่อให้เกิดความไม่สบายใจ ดังนั้นเมื่อเห็นว่าจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี จึงใช้ความอดทนต่อเหตุดังกล่าวเรียกว่า ความอดทนต่อความลำบาก

3. ความอดทนต่อความเจ็บใจหรือการกระทบกระทั่ง (The Tolerance on the Sarcasm) เป็นความอดทนต่ออนิภูตรมณฺ์ คือ อารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนา อันได้แก่สิ่งที่มากกระทบจิตใจทำให้เกิดความโกรธ ความไม่พอใจ ความเจ็บใจ ซึ่งมาจากคำพูดที่ไม่ชอบใจ เช่น คำติฉินนินทาว่าร้าย คำดูคำ คำหยาบคาย หรือกิริยามารยาทที่ไม่ดีงาม ซึ่งล้วนแต่จะก่อให้เกิดความโกรธแค้น ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หากไม่มีความอดทน แต่ในกรณีที่อยู่เท่าทัน โดยการใชปัญญาและสติ ก็จะสามารถสกัดกั้นความโกรธ เพื่อจะไม่ตอบโต้ให้เกิดการทะเลาะวิวาท ซึ่งมีแต่จะก่อให้เกิดความเสียหาย การแตกความสามัคคีในหมู่คณะได้ แต่ถ้าสามารถทำให้เกิดความอดทน การวิวาทระห่ำกันก็เกิดได้ยาก จะมีก็แต่ความสงบเรียบร้อยและรักษาความสมัคร สمانสามัคคีระหว่างหมู่คณะไว้ได้

4. ความอดทนต่ออำนาจกิเลสหรือความเข้ายวน (The Tolerance on the Temptation) เป็นการอดทนต่ออารมณ์อันเป็นน่าเพลิดเพลินใจ อดทนต่อสิ่งที่อยากทำแต่ไม่สมควรที่จะทำ เช่น อดทนไม่

เที่ยวเตร่ ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่รับมิสสินจ้าง ไม่ประพฤติผิดทางเพศไม่ห่อหุ้มกับ
อำนาจ ไม่โอ้อวด หรือสรูปก็คือ มีความอดทนต่อความ โลก โกรธ หลง ความอดทนหัวข้อนี้อธิบายได้ว่า
ยากที่สุดที่จุทำ ดังโบราณได้เปรียบไว้ว่า เขาดำแล้วไม่โกรธ ว่ายากแล้ว เขาชมแล้วไม่อิ่ม ยากยิ่งกว่า
ทั้งนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้วิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงการเป็นผู้ที่มี
ความอดทนไว้ดังต่อไปนี้ (จันทร์ดี ถนนอมเกล้า . 2539 :12 ; อ้างอิงจาก กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ . 2525: 146)

1. ใช้สติปัญญาควบคุมการกระทำของตนเองให้อยู่ในอำนาจของเหตุผลได้
2. ไม่แสดงอาการทुरนทुरายหรือร้องครวญคราง
3. ไม่แสดงอาการหิวโหย เมื่อร่างกายต้องการอาหาร
4. ไม่กล่าวคำหยาบคาย เมื่อถูกผู้อื่นข่มขู่อารมณ์
5. ไม่ทำร้ายผู้อื่นที่ทำให้เกิดการ โกรธ
6. ควบคุมกิริยาอาการให้เป็นปกติได้เมื่อเจ็บแค้นใจ
7. เมื่อผิดหวังก็ไม่แสดงอาการเสียใจ
8. เมื่อมีอุปสรรคในการเรียน การทำงาน ก็ไม่ย่อท้อ
9. พยายามทำงานที่ยากให้สำเร็จตามเป้าหมาย
10. ยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตว่ามีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว มีทั้งยากและง่าย มีทั้งถูกและผิด มีทั้งแพ้และชนะ มีทั้งการได้มาและเสียไป

ความสำคัญของความอดทน

ความอดทนเป็นธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการที่บุคคลจะกระทำกิจใด ๆ ที่จะประสบ
ผลสำเร็จได้ด้วยดีนั้น จำเป็นที่จะต้องมีความอดทนเป็นพื้นฐาน ดังนั้นต้องฝึกฝนให้ชินกับความยากลำ
ดาก ความเหน็ดเหนื่อย ความเจ็บใจต่อการปฏิบัติได้ง่ายดาย ความอดทนจึงเป็นเกราะป้องกันไม่ให้
บุคคลในสังคมพลาดพลั้งกระทำสิ่งใด ๆ ตามอำนาจของกิเลส ความโกรธ ความโลภ ความหลง อันจะ
เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากต้นเหตุ

ความซื่อสัตย์

ความหมายของความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ หรือ Honesty โดย อคิศักดิ์ ภูมิรัตน์ (2535 : 40) มีผู้ให้ความหมายความซื่อสัตย์ว่าเป็นความประพฤติที่ยึดหลักแห่งธรรม โดยความประพฤติดังกล่าวจะแสดงออกมาด้วยความซื่อสัตย์ตรงตามความเป็นจริง เช่น ตรงต่อคำพูด และตรงต่อกฎเกณฑ์ไม่ประพฤติไปในทางที่คดโกงทั้งกาย วาจา ใจ ต่อทั้งตนเอง สังคม หรือ ต่อตนเอง เพื่อนฝูงหมู่คณะ ชุมชน สังคม ต่อการงาน และซื่อสัตย์ต่อระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ จารีตประเพณี กฎหมาย และวัฒนธรรม (บุญลักษณ์ อึ้งชัยพฤษย์ . 2536 : 44) ส่วนความหมายของความซื่อสัตย์จากนักวิชาการต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ คือ การพูดแต่สิ่งที่เป็นความจริง ไม่พูดโกหก หลอกลวงผู้อื่น มีลักษณะนิสัยที่ซื่อตรง ไม่หลอกลวงฉ้อฉล หรือ ลักขโมย ยึดถือหลักแห่งคุณธรรม (Hornby . 1968 : 474 และ Corsini . 1999 : 451)

ประเภทของความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์สามารถจำแนกออกได้หลายประเภท โดยขึ้นอยู่กับว่า ผู้จำแนกจะยึดเอาสิ่งใดเป็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทนั้น ๆ โดย (อคิศักดิ์ ภูมิรัตน์ .2535 : 43 ; อ้างอิงจาก ประเสริฐศรี เอื้อนกรินทร์ . 2524 : 12) ที่ได้จำแนกความซื่อสัตย์ของบุคคลออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง 2) ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูงหมู่คณะ 3) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน 4) ความซื่อสัตย์ต่อสังคม 5) ความซื่อสัตย์ต่อระเบียบกฎเกณฑ์ จารีตประเพณี กฎหมาย วัฒนธรรม และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (วรวรรณินี ราชสงฆ์ .2541 : 37 – 38 ; อ้างอิงจาก หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา . 2525 : 129 – 131) ได้วิเคราะห์โครงสร้างของความซื่อสัตย์ว่าแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) ซื่อสัตย์ต่อตนเอง 2) ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน 3) ซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น 4) ซื่อสัตย์ต่อคณะสังคม และประเทศชาติ จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมการแบ่งประเภทของความซื่อสัตย์ สามารถสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์แบ่งออกได้ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ บุคคลจะมีลักษณะของหิริ โอตตัปปะ คือ มีความละอายและกระดากใจตนเองในการกระทำความผิดซึ่งได้ชื่อว่าเป็นการไม่สุจริต แม้ว่าจะไม่มีผู้ใคร่เห็นก็ตาม อีกทั้งเป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามที่ได้ตั้งใจ หรือตามคำพูดโดยไม่เหลวไหลไม่สับปลับกลบกลอก ไม่คล้อยตามการชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย มีความมั่นคงต่อการกระทำความดีของตนเอง มีความตั้งใจจริง ไม่คดโกง

2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน คือ มีความซื่อตรง เทียงธรรม ไม่มีการเอาใจเอาริยาเปรียบ หรือแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่มิชอบให้แก่ตนเอง อันจะส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายมาสู่หน้าที่การงานที่ตนปฏิบัติอยู่ ทั้งนี้พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกคือ ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัว และไม่ใช้อำนาจหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

3. ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง หมู่คณะ คือ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกง และเอาเปรียบเพื่อนฝูง หรือ หมู่คณะของตน มีความสุจริตในต่อกัน โดยความซื่อสัตย์ ในประเภทนี้จะเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของการเป็นมิตรที่ดี ซึ่งจำเป็นต้องมีความรัก ความหวังดี เห็นอกเห็นใจ และมีความปรารถนาดีต่อกัน ทั้งนี้ พฤติกรรมของความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง หมู่คณะจะแสดงออกโดย ประพฤติตนอย่างตรงไปตรงมา ไม่คิดคดต่อผู้อื่น ไม่ชักชวนกันไปในทางที่เสื่อมเสีย ไม่ประพฤติตนในลักษณะสอพลอ เพื่อหาประโยชน์ให้ตนเอง มีความยินดีอย่างจริงใจต่อความสำเร็จของผู้อื่น โดยไม่คิดหรือแสดงอาการของความอิจฉาริษยา หรือกลั่นแกล้ง

4. ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและชุมชน คือ ไม่กระทำการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ใด ๆ ที่ได้กำหนดไว้โดยชุมชน และสังคม ในลักษณะที่แสวงหาประโยชน์แก่ตนเอง โดยบุคคลจะแสดงออกโดยการให้ความร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือเอาแต่ความดีเข้าตนเอง ไม่ให้ความร่วมมือกันทำการใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม

5. ความซื่อสัตย์ต่อระเบียบกฎเกณฑ์ จารีตประเพณี กฎหมายและวัฒนธรรม คือ การรักษา และปฏิบัติต่อระเบียบกฎเกณฑ์ จารีตประเพณี วัฒนธรรมด้วยความซื่อตรงจริงใจและเที่ยงธรรม

ความสำคัญของความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมด้านหนึ่งที่สำคัญสำหรับทุกคน ดังจะเห็นได้จาก แต่ดั้งเดิมก่อนที่ประเทศไทยจะมีการใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศพระมหากษัตริย์ไทยจะทรงใช้ทศพิธราชธรรม หรือหลักธรรมะ 10 ประการสำหรับนักปกครองเป็นแนวทางในการปกครองประชาชน โดย 1 ใน 10 หลักธรรมะ คือ หลักอาชวะ หรือพระมหากษัตริย์ต้องมีความซื่อตรง และมีความจริงใจ ต่อประชาชน อันนั้นจึงถือได้ว่า ความซื่อสัตย์ เป็นจริยธรรมประการหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนพึงมีไว้เป็นคุณสมบัติของตน เพราะเมื่อบุคคลมีความซื่อสัตย์ซึ่งเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคล จะเป็นการเสริมสร้างบุคคลให้เป็นพลเมืองดีแล้ว ยังจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วและมีความมั่นคง (อุบลรัตน์ โปธิโกสุม.2523 : 49) อีกทั้ง สมบูรณ์ ทินกร (2535 : 40) ให้รายละเอียดในส่วนของความสำคัญของความซื่อสัตย์ว่า เป็นจริยธรรมที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง ซึ่งบุคคลควรยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตน ทั้งนี้เพราะความซื่อสัตย์จะมีประโยชน์ต่อตนเอง สังคม เบาะประเทศชาติ โดยสรุป ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์จะทำให้บุคคลไม่เอาเปรียบผู้อื่น โดยการแสวงหาประโยชน์ใส่ตนในทางที่มิชอบ ซึ่งจะเป็นเหตุนำมาซึ่งความเสียหายต่อทั้งตนเอง และอาชีพ หรือหน่วยงานที่ตนสังกัด อีกทั้งมี

ความซื่อสัตย์ต่อเวลาในการทำงาน จึงมีการอุทิศเวลาให้กับงาน และรับผิดชอบภาระงานในหน้าที่ของตนให้เต็มตามความสามารถ และดีที่สุด

2. ความซื่อสัตย์จะนำไปสู่ความสงบสุขภายในสังคม เพราะสมาชิกทุกคนในสังคมจะให้ความเคารพ และปฏิบัติตามกติกา และกฎเกณฑ์ของสังคม และไม่มุ่งเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

3. ความซื่อสัตย์จะส่งผลให้ผู้นั้นตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังของตนในวาระโอกาสที่เหมาะสม

4. บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ทางด้านความคิด ย่อมจะเคารพในความคิดของตนเอง และผู้อื่น เมื่อมีโอกาสที่ทำงานร่วมกันเป็นคณะก็จะแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน และองค์การให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

5. บุคคลที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ ย่อมจะพูดจาอย่างตรงไปตรงมาด้วยความเป็นจริงไม่สร้างคามบาดหมางใจให้เกิดขึ้นกับผู้อื่น

อีกทั้งความซื่อสัตย์ยังเป็นจริยธรรมด้านหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับจริยธรรมด้านอื่น ๆ จากงานวิจัยของ วิวัฒน์ อัสวานิชย์ (2523 : 55 – 56) พบว่า ความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับความมีวินัยในตนเอง ส่วนงานวิจัยของ สบโชค พูลนาม (2523 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรับผิดชอบต่อพบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก

ความเสียสละ

ความหมายของความเสียสละ

ความเสียสละ บางท่านเรียกว่าความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งทั้งสองคำน่าจะตรงกับภาษาอังกฤษว่า Altruism หมายถึง ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น หรือผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น มีผู้ให้ความหมายของความเสียสละไว้หลายท่าน ดังนี้

เทอร์เนอร์ (Turner. 1942 : 502 – 516) ได้กล่าวถึงความเสียสละว่าเป็นผลรวมของความไวของบุคคลต่อความต้องการของคนอื่น ผู้ที่มีจริยธรรมแบบเสียสละจะมีความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น หรือสนองความต้องการของผู้อื่น โดยการให้ปันทรัพย์สิน หรือสิ่งของ การกระทำให้ผู้อื่นมีความพึงพอใจ และเป็นผู้ที่มีเจตคติแบบการให้และการรับ

ดาเลย์ และแลทานีย์ (บรรทม มณีโชติ. 2530 : 24 ; อ้างอิงจาก Darley and Latane. 1963 : 377 – 383) ได้กล่าวถึงความเสียสละว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงว่าบุคคลคำนึงถึงและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นได้ในสิ่งที่เขาต้องการ ทั้งด้านทรัพย์สิน สิ่งของ แรงกาย การพูด และการกระทำ รวมทั้งความสามารถทุก ๆ ด้านที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงความสุขหรือความทุกข์ของตนเองอันเนื่องมาจากการช่วยเหลือผู้อื่น

อารอนฟรีด (Aronfreed. 1965 : 2 –3) ได้ให้ความหมายความเสียสละว่าเป็นพฤติกรรมที่ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถที่ช่วยเหลือได้ ซึ่งเนื่องจากความมีน้ำใจ การเห็นใจ การให้กำลังใจ และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น

เบอร์โควิทซ์ (Berkowitz. 1964 : 3) กล่าวว่า ความเสียสละ เป็นพฤติกรรมที่มุ่งจะทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นทั้งรายบุคคลและกลุ่มบุคคล หรือทั้งส่วนตนและส่วนรวม โดยผู้ทำประโยชน์จะไม่หวังผลตอบแทน

เลมโบ (Lembo. 1967 : 70 – 73) ได้นิยามความเสียสละว่า เป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงความต้องการและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม ในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน

วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517 : 8) ได้ให้นิยามความเสียสละไว้ว่า เป็นความรู้สึกลึกภายในตัวบุคคลที่ไวต่อความต้องการความช่วยเหลือของผู้อื่น ในขณะที่ได้พบสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าวบุคคลจะแสดงพฤติกรรมในทางที่ดี โดยการสละทรัพย์สิน สิ่งของ กำลังกาย เวลา หรือความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพ้นจากความลำบาก หรือได้รับสิ่งที่เขาต้องการ

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2528 : 8) ได้ให้ความหมายความเสียสละ โดยรวบรวมนิยามจากการสอบถามความหมายของความเสียสละ และพฤติกรรมความเสียสละ จากความเห็นของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาล และอาจารย์สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 26 คน แล้วสรุปพฤติกรรมผู้ที่มีความเสียสละไว้เป็นด้าน ๆ ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้านทรัพย์สิน ความรู้ แรงงาน
2. เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
3. มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ในด้านการพูด และการกระทำ หรือความมีน้ำใจ
4. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

นอกจากนี้ บรรทม มณีโชติ (2530 : 25 – 26) ได้สรุปจริยธรรมด้านความเสียสละไว้ว่า หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในพฤติกรรมต่อไปนี้

1. การให้ปัน หมายถึง การช่วยเหลือหรือให้ผู้อื่นในด้านทรัพย์สิน สิ่งของ ความรู้ และแรงงาน
2. การเห็นแก่ส่วนรวม หมายถึง การอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม
3. ความมีน้ำใจ หมายถึง ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ในด้านการพูดและการกระทำ โดยให้กำลังใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น
4. การไม่เอาเปรียบผู้อื่น หมายถึง การสละทรัพย์สิน สิ่งของ และแรงงานของตนเท่ากับหรือมากกว่าผู้อื่น

จากนิยามและข้อสรุปข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าข้อสรุปจริยธรรมด้านความเสี่ยสละของบรรทม มณีโชติ ครอบคลุมความหมายของความเสี่ยสละเพียงพอดีแล้ว ดังนั้นจึงศึกษาความเสี่ยสละตาม ข้อสรุปจริยธรรม และพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของบุคคล เช่นเดียวกันกับที่ บรรทม มณีโชติ ได้กล่าว สรุปไว้

พฤติกรรมทางเพศ

สังคมไทยมีลักษณะหรือเอกลักษณ์ประจำชาติในเรื่องเพศ คือ หญิงไทยมักจะรักนวลสงวน ตัวไม่เชิงสุกก่อนห้ามหรือมีเสรีภาพทางเพศเช่นเดียวกับประเทศส่วนมากทางตะวันตก ซึ่งกล่าวได้ว่ามี วัฒนธรรมที่ดีในเรื่องเพศและถ้าจะพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้ววัฒนธรรมไทยไม่อนุญาตให้ผู้หญิงถูกคุกคาม ถึงเรื่องเพศ และผู้หญิงไทยจะต้องไม่แสดงความต้องการทางเพศอย่างเปิดเผย (วันทนีย์ วาติกะสิน. 2526 : 51) อีกทั้งควรใส่เสื้อผ้าที่ปกปิดมิดชิด การพูดจามีสัมมาคารวะ ปฏิบัติตนให้มีความสุขภาพ เรียบร้อย (ปยุตตภา ใจสะอาด. 2543 : 73)

ปัจจุบันการคบเพื่อนต่างเพศ ปรีอการเที่ยว (Dating) กับเพื่อนต่างเพศนับว่าวัยรุ่นมีอิสระและ เสรีภาพมากขึ้น หญิงสาวอาจไปไหนมาไหนโดยไม่มีผู้ปกครองก็ได้ หรือการติดต่อกับชายหนุ่มหญิง สาวก็อาจจะคบหาสมาคมครั้งละหลาย ๆ คน ดังนั้นการวางตัวต่อเพศตรงข้ามในการคบหาสมาคมนั้น เป็นเรื่องสำคัญ

เคอร์เคนดอลล์ (Kirkendall. 1965 : 1) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศว่าเป็นสัญชาตญาณ (Sexual Instinct) อย่างหนึ่งตามธรรมชาติมนุษย์ อีกทั้งแม็คแคร์รี่ (วันทนีย์ วาติกะสิน. 2526 : 6 ; อ้างอิงจาก Macary.1973) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศว่า พฤติกรรมทางเพศของบุคคลเป็นผลมาจาก ทศนคติในเรื่องเพศของบุคคลนั้น ซึ่งทศนคติในเรื่องเพศมาจากการที่บุคคลได้รับความรู้เรื่องเพศมาจาก ครอบครัวในลักษณะไหนก็จะมีทศนคติ ในลักษณะนั้น และส่งผลไปถึงการมีพฤติกรรมในเรื่องเพศ ด้วย

เฮอร์ลอค (Hurlock. 1974 : 122) ได้เน้นถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นระยะนี้ว่ามีเรื่อง รักใคร่ทั้งวัยรุ่นชาย และหญิง มีความสนใจอย่างจริงจังในเรื่องเพศ มีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งทำให้ วัยรุ่นแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ แล้วในที่สุดก็เกิดการทดลอง เพราะวัยรุ่นมีความพร้อมทางกายที่จะ สืบพันธุ์หรือให้กำเนิดทารกได้ ส่วนจิตใจก็มีความเจริญทางเพศ เช่น มีความสนใจเพศตรงข้าม อยากรู มีคูรักหรือแฟน มีความรู้สึกลงทางเพศมีกามารมณ์รุนแรง

เคอร์เคนดอลล์ (kirkendall. 1965 : 8) ได้อธิบายความหมายและขอบเขตในเรื่องเพศไว้ ดังนี้

- 1) เรื่องเพศเป็นแรงสำคัญที่ผลักดันที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คนเรามีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จและสามารถกระทำหรือแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้เพื่อให้บรรลุตามที่ตั้งใจไว้
- 2) เรื่องเพศเป็นแรงกระตุ้นหรือเครื่องเร้าในที่มีพลังอย่างยิ่งที่ทำให้เพศชายและเพศหญิงสนใจซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้การประกอบกิจการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น
- 3) เรื่องเพศเป็นสิ่งที่สามารถกำหนดบทบาท กิริยาท่าทาง ลักษณะการดำเนินชีวิตของคนเราอย่างเห็นได้อย่างชัดเจน นอกเหนือไปจากความสามารถที่เพียงแต่จะแบ่งมนุษย์ออกเป็นเพศชายและเพศหญิงให้แตกต่างกันเท่านั้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเพศใดจะยิ่งหย่อนไปกว่ากัน
- 4) เรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติที่แฝงอยู่ในร่างกายและจิตใจของคนเราอย่างลึกซึ้งและถาวร ซึ่งจะแสดงบทบาทที่สำคัญและเห็นได้ในชีวิตรักและการครองเรือน
- 5) เรื่องเพศเป็นสิ่งที่สามารถคลบคลานให้ชีวิตมีความต่อเนื่องกันจากช่วงชีวิตหนึ่งไปยังอีกช่วงชีวิตหนึ่ง โดยกระบวนการทางการสืบพันธุ์ ซึ่งความต่อเนื่องนี้จะช่วยทำให้ลักษณะชีวิตหลายอย่างของพ่อแม่ถ่ายทอดไปยังลูกได้

เดคซี (Dacey, 1980 : 71) ได้ศึกษาเรื่องสามารถสรุปถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นได้ 3 ประการคือ

- 1) วัยรุ่นตอนปลายระดับวิทยาลัยในปัจจุบันมีประสบการณ์ทางเพศมากกว่าวัยรุ่นสมัยก่อน
  - 2) ผู้หญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นมากกว่าผู้ชาย
  - 3) วันรุ่นตอนต้นทั้งชายและหญิงมีแนวโน้มที่จะมีประสบการณ์ทางเพศเร็วขึ้นกว่าแต่ก่อน
- พนม เกตุมาน (2535 : 115) ที่ศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศวัยรุ่นพบว่า
- 1) วัยรุ่นในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากขึ้นและเร็วขึ้น
  - 2) วัยรุ่นชายมีประสบการณ์ทางเพศมากกว่าวัยรุ่นหญิง
  - 3) แนวโน้มของวัยรุ่นชายต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนหญิงด้วยกันมากกว่าที่จะมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศ
  - 4) วัยรุ่นชายส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเพราะถือว่าเป็นเรื่องไม่เสียหาย
  - 5) วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสเพราะถือว่าเป็นเรื่องไม่เสียหายยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากขึ้น

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันเริ่มเห็นเด่นชัดกว่าแต่ก่อนเพราะการยึดมั่นในวัฒนธรรมของชาติในวัยรุ่นหย่อนยานลง มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลบางประการแก่วัยรุ่น เช่น การแต่งกาย อีสรเสรีภาพทางเพศ โกลัซติดสนิท

สนมกันง่าย ประกอบกับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น สื่อต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ วิทยุ อีทีโอ อีกทั้งสถานบันเทิงต่าง ๆ ที่มีมากจนทำให้วัยรุ่นขาดความขังคิด ปล่อยตัวปล่อยใจให้เป็นไปตาม ความปรารถนาของธรรมชาติ (กุลชลี สุกัญหะเกตุ. 2532 : 51)

สุชา จันทน์เอม (2542 : 85) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่นชายหญิงของไทยในปัจจุบัน มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนการแต่งงานมากขึ้น และจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ (“นักเรียนเรดXนักศึกษาเรดX”. 2544 : 5) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันวัยรุ่นไทยได้ซึมซับรูปแบบ แนวความคิดทฤษฎีการเพศสัมพันธ์ในทศวรรษใหม่ กล่าวคือการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นนั้น ไม่จำเป็นต้องมีความรักเป็นพื้นฐานอาศัยเพียงอารมณ์และความพึงพอใจซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังมองว่าการ มีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องธรรมดาขึ้นอยู่กับความพอใจ แนวโน้มของค่านิยมในพฤติกรรมทางเพศของ วัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการ กลับเปลี่ยนเป็นมีความสัมพันธ์ทางเพศในหมู่เพื่อนด้วยกัน ส่วนวัยรุ่นหญิงมีความคิดเห็นว่าพรหมจรรย์ไม่ใช่สิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสเปทท์ (Spaeth. 2001 : 31 – 33) ที่เสนอรายงานเกี่ยวกับทัศนคติและการปฏิบัติในเรื่องเพศของวัยรุ่นในประเทศไทย จำนวน 1,000 คน พบว่าเพียงร้อยละ 25 ในวัยรุ่นหญิงและ ร้อยละ 32 ในวัยรุ่นชาย ที่มีความคิดเห็นว่าพรหมจรรย์เป็น เรื่องที่สำคัญสำหรับการแต่งงาน

จากการศึกษาในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ในปัจจุบันมีการแสดงออกทั้งในด้าน เจตคติ และการกระทำที่เป็นอิสระมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ตลอดจน วัยรุ่นมีแนวโน้มของเจตคติและพฤติกรรมที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บาร์ค (อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์. 2542 : 30 ; อ้างอิงจาก Baruch. 1949 : 4 – 5) ได้ศึกษา พบว่าความมีวินัยในตนเองจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและยังพบว่าผู้นำจะต้องมี ระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและมีความมั่นใจในตนเอง สอดคล้องกับวิกกิน (วิวัฒน์ อัสวานิช ; 2523 : 301 ; อ้างอิงจาก Wiggins 1971 : 2899) ได้อ้างการศึกษาของโกซ์ (Gough) เกี่ยวกับความมีวินัย ในตนเอง พบว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงจะมีความรับผิดชอบมากมีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน มี เหตุผลของตนเอง มีความยืดหยุ่นในความคิดและมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและยังพบว่า โดยทั่วไปจะมี สุขภาพสมบูรณ์ดีกว่าผู้ที่ขาดความมีวินัยในตนเอง

แพค (ปรีชา ชัยนิม. 2542 : 20 ; อ้างอิงจาก Pack.1958 : 374) พบว่าการที่เด็กมีความรู้สึกร ับผิดชอบสูงขึ้นอยู่กับการศึกษา จากการศึกษาของพ่อ แม่ พบว่าความใส่ใจซึ่งกันและกัน ระหว่าง พ่อ แม่ และลูก การฝึกวินัยอยู่เสมอ หากให้เหตุผลและความคงเส้นคงวา เป็นปัจจัยสำคัญที่จะ

ช่วยให้เกิดความรู้สึกที่รับผิดชอบสูง ซึ่งการศึกษาเหล่านี้ตรงกับข้อคิดทางจิตวิทยา ที่ว่าการฝึกวินัยที่ได้ผล และทำให้เด็กมีการควบคุม จากภายในอย่างแท้จริง จะต้องเป็นการฝึกวินัยโดยอาศัยความรักซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านความรู้สึกที่รับผิดชอบสูง ซึ่งจะนำไปสู่การมีพัฒนาการด้านจริยธรรมอย่างสูงสุด

เบคเกอร์ (วสัน ปุณผล. 2542 : 19 ; อ้างอิงจาก Becker. 1964 : 193 – 199) ได้ศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักและการควบคุม พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมากและมีการควบคุมปานกลางนั้นเป็นเด็กที่มีคุณสมบัติที่น่าพอใจมากที่สุด เป็นผู้ที่มีลักษณะเป็นมิตรและให้ความร่วมมือกับผู้อื่น เป็นตัวของตัวเองสูง มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง ส่วนผู้ได้รับความรักน้อย และมีการควบคุมมากจะทำให้สุขภาพไม่ดี อาจจะทำให้มีการต่อต้านสูง มิฉะนั้นก็ขี้อายหลบหนีสังคม ผู้ที่ได้รับความรักน้อยแต่มีการควบคุมน้อย ก็จะทำให้ไม่รู้จักการควบคุมพฤติกรรมของตนเองก้าวร้าวสูง

มุสเสน (พิมพ์กา อัครกะพู. 2543 : 12 ; อ้างอิงจาก Mussen.1968 : 335 – 341) ศึกษาพบว่าการฝึกวินัยโดยการใช้เหตุผลและให้ความรักเป็นการฝึกวินัยที่ได้ผลดีที่สุด และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานทางสังคมที่ พ่อ แม่ต้องการ วิธีนี้จะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ซึ่งมุสเสน ให้ข้อคิดว่าการฝึกนิสัยโดยการใช้เหตุผล การให้ความรัก และการส่งเสริมพัฒนาการความรับผิดชอบ ควรใช้จนกว่าเด็กจะเลิกกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เพราะเป็นการกระตุ้นให้เด็กยอมรับอย่างแท้จริงว่าการกระทำของเขาไม่เหมาะสม

ฮอฟแมน (จินดา น้ำเจริญ. 2540 : 12 ; อ้างอิงจาก Hoffman. 1970 :254 – 286) ได้ศึกษาวิธีฝึกวินัย 3 วิธี ได้แก่ การให้เหตุผล (Induction) การยับยั้งความรัก (Love withdrawal) การวางอำนาจ (Power Assertion) พบว่า บิดา มารดา ที่ฝึกวินัยเด็กโดยวิธีการให้เหตุผล จะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกวินัยจาก บิดา มารดา โดยวิธีการยับยั้งความรัก และพัฒนาการทางสมองของเด็กด้วย เพราะเป็นการอธิบายถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นต่อเด็ก และบุคคลอื่น ตลอดจนความต้องการของผู้อื่นด้วย เมื่อเด็กเข้าใจ และยอมรับเหตุผลดังกล่าวแล้ว ถ้าเมื่อใดเด็กประพฤติผิดกับพ่อ แม่ หรือบุคคลอื่น คิดหวังไว้เด็กจะรู้สึกผิด

กมลรัตน์ รัชมาศ (2540 : 63 – 64) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนเทคนิคอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญพบว่า แผนกวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

สมชาย เรืองสม (2541 : 244 – 245) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่า วินัยตนเองของช่างอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักศึกษาที่มีวินัยตนเองอยู่ในระดับปานกลางจะเป็นผู้ที่มีเกณฑ์การเรียนในระดับค่อนข้างดี และจากการสำรวจความคิดเห็นของครู อาจารย์ประเมินนักศึกษากับนักศึกษาประเมินตนเอง พบว่า ทั้ง 2 ฝ่ายต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า วินัยตนเองด้านความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การทำตามกฎเกณฑ์สังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ และความตั้งใจจริง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งผลดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการพัฒนาวินัยตนเอง

จำรัส มูลสาร (2542 : 69) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันจะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีการให้เหตุผลทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

อรรณ พานิชปฐมพงศ์ (2542 : 54) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรรณิศา สีวลีพันธ์ (2543 : 104) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง และการอบรมเลี้ยงดู ที่ต่างกันของนักเรียนประจำโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยในตนเองอยู่ในค่อนข้างสูง อันเป็นผลเสียเนื่องจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับสูง

สินีนาก สุทธิจินดา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบการมีวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการ โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผลการจำแนกตามเพศ ระดับชั้น สุขภาพจิต แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน การอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลของตัวแบบสัญลักษณ์ พบว่า

1. นักเรียนมีวินัยในตนเองโดยรวมและหลายด้าน คือด้านการปฏิบัติตนในห้องเรียน การปฏิบัติตนนอกห้องเรียน และการปฏิบัติตนในสังคม ในระดับสูง
2. นักเรียนที่เพศต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนระดับชั้นต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ระดับ .05
4. นักเรียนที่มีสุขภาพจิตต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05
6. นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05
7. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05
8. นักเรียนที่ได้รับอิทธิพลของตัวแบบสัญลักษณ์ต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05